

رشته‌ی بهره برداری اطلاعات اینترنت و تاثیر آن در کار آفرینی

دکتر آرام رضا صادقی : استادیار دانشگاه سمنان

چکیده :

قطعاً یکی از مسیرهای مؤثر در رسیدن به اهداف اشتغال زایی و کار آفرینی مراکز آکادمیک و دانشگاهی می باشد. در این مراکز علاوه بر آموزش علوم و فنون در ساختار کلاسیک و انجام امور پژوهشی در رشته های مختلف علوم ، رشته های میان رشته ای جهت نیل به اهداف توسعه و کار آفرینی تدوین می شود. در این راستا می توان به تدوین ۲۲۰ رشته بین رشته ای توسط وزارت علوم اشاره کرد (اخبار آموزش عالی ۱۳۸۶). این مقاله به تشریح یک رشته‌ی جدید کار آفرین به نام " بهره برداری اطلاعات اینترنت " بر گرفته از ۲ حوزه زبان انگلیسی و فن آوری رایانه می پردازد. فارغ التحصیلان این رشته قادر خواهند بود نیازهای اساسی مراکز صنعتی و تجاری را به لحاظ جمع آوری اطلاعات بطور مؤثر در زمینه های چون بازاریابی ، خرید و فروش کالا و مواد خام ، همایش ها وقایع مهم مرتبط تأمین نمایند . در انتها دروس مورد مطالعه ، بازار کار این گروه از کارشناسان و مراکز مورد نیاز آنها تبیین شده است .

کلید واژه ها : رشته‌ی میان رشته ای، کار آفرینی، بهره برداری اطلاعات ، اینترنت، زبان انگلیسی

مقدمه :

بی شک یکی از ملزومات هر جامعه پویا و موفق توجه به تربیت و آموزش انسانهایی است که دارای تواناییها و مهارتهای لازم برای راه اندازی یک کسب و کار مناسب باشند . توجه عملی به این ضرورت نگاه مسئولین را به مراکز جلب می کند که می توانند بطور رسمی و تخصصی به مقوله کار آفرینی بپردازند . از جمله این مراکز می توان به دانشگاه ها اشاره کرد . از مهمترین اقدامات برای توسعه‌ی کار آفرینی در ایران تشکیل شورای مرکزی کار آفرینی در سطح هیئت دولت است و با توجه به ماهیت فرهنگی ، پژوهشی و آموزشی این امر ، وزارت علوم و تحقیقات و فناوری به عنوان متولی مدیریت و سازماندهی کار آفرینی به عنوان رئیس این شورا تعیین شده است . در این راستا فعالیتهای مختلفی در جهت توسعه‌ی کار آفرینی در دیگر وزارتخانه ها نیز (وزارت کار و امور اجتماعی و یا وزارت تعاون) آغاز و معاونتها و یا دفاتر کار آفرینی در وزارتخانه های مختلف تشکیل شده است . در وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری نیز طرح کاراد (کار آفرینی دانشجویان) از چند سال پیش تشکیل شده است . بر این اساس در دانشگاه های کشور به منظور تربیت متخصصان شایسته و ایجاد توانایی کار آفرینی ، در بیش از ۴۲ دانشگاه ، مرکز کار آفرینی راه اندازی شده است و سیاست وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری بر این است که حتی دانشگاههای غیر انتفاعی نیز دارای مراکز کار آفرینی شوند تا سیستم آموزشی را باری کنند (ملکی ، ۱۳۸۴) .

یکی از چالشهای پیش روی جوامع مختلف ، دانش آموختگان فاقد تواناییهای فردی و مهارتهای لازم برای راه اندازی کسب و کار مناسب است . این امر ، آماده سازی فارغ التحصیلان دانشگاهی را به وسیلهی توسعهی فرهنگ کار آفرینی در آنان مسلم می سازد . آماده سازی در مورد کار آفرینی نباید بعد از فارغ التحصیلی باشد . بلکه این امری بایستی در حین تحصیل انجام شود و لازم است روح کار آفرینی در دانشگاه ها پرورش داده شود .

در این راستا ، بازنگری در رشته های دانشگاهی و سرفصلهای درسی به همراه تأسیس رشته های علمی منطبق با رشد امروز فن آوری در جهت تأمین منافع ملی ، امری لازم و ضروری به نظر می آید . از جمله رشته هایی که تأسیس آن می تواند در راستای کار آفرینی به تأمین نیروی انسانی کار آمد منجر شود . رشتهی بین رشته ای بهره برداری اطلاعات اینترنت است . این رشته هم سو با نیازهای مدرن جامعه سازنده کارشناسانی را تربیت می کند که در حیطه کار آفرینی کسب و کاری جدید و پر فایده برای مراکز مختلف صنعتی و خدماتی ارائه می دهند . در ذیل ابتدا اهمیت بهره برداری اطلاعات اینترنتی و سپس شرح این رشته میان رشته ای ارائه می گردد .

اهمیت بهره برداری اطلاعات اینترنتی

حیات هر مرکز تجاری ، صنعتی یا خدماتی به ارتباطات ورودی و خروجی بستگی دارد که در حیطه ملی و البته بین المللی صورت می گیرد . در دنیای امروز که عصر ارتباطات نیز نامیده می شود بسیار ضروری است که یک مرکز انتفاعی تا چه اندازه از دنیای پیرامون خود مطلع است تا از این اطلاعات در زمینه بازاری ، خصوصیات مشتری ، همایش های تخصصی ، رقباء ، قیمت محصولات و مواد اولیه به نفع مرکز بهره برداری کند . یکی از مهمترین منابع اطلاعاتی که هم اکنون استفاده آن برای همگان رایج شده است اینترنت است . اینترنت کاربردهای بسیار زیادی در زندگی مردم دارد . افراد مختلف بسته به شرایط سنی و مقتضیات کاری و تخصصی خود از اینترنت استفاده های مختلفی می کنند . پاره ای از کاربردهای معمول اینترنت عبارتند از:

- دریافت و ارسال نامه های الکترونیکی
- جستجوی مقالات و مطالب علمی و تخصصی
- آگاهی از جدید ترین اخبار
- تفریح و سرگرمی
- افزایش معلومات عمومی در زمینه های مختلف
- گفتگوی اینترنتی و تشکیل اجتماعات آنلاین

اینترنت همچنین یک شاهراه کسب در آمد است . از اینترنت می توان پول بدست آورد ، می توان یک کسب و کار راه اندازی نمود ، خرید و فروش کرد و از طریق آن امرار معاش نمود . بنابراین ، اینترنت یک فرصت جدید است . فرصتی که تنها با یک

نگاه کار آفرینانه قابل کشف است . یک کار آفرین می تواند از این فرصت استفاده کند و به موفقیت‌های بزرگی دست یابد (روزنامه تفاهم، ۱۳۸۴).

امروزه کسب و کار های اینترنتی بسیار متنوعند . اما به طور کلی آنها را می توان به ۱۰ گروه عمده تقسیم بندی کرد : ایجاد اجتماعات آنلاین ، خرید و فروش و حراج کالاهای مختلف ، تبلیغات اینترنتی ، ارائه خدمات تخصصی به دیگران ، ایجاد امپراطوری اطلاعات ، اخبار و آموزش ، تهیه و ارائه نرم افزارهای مختلف، ارائه خدمات چند رسانه ای یا مولتی مدیا ، پیوستن به شبکه های واسطه گری ، خدمات مربوط به ایمیل و سرمایه گذاری مشترک . هر یک از این فعالیتها می تواند مورد توجه مراکز انتفاعی باشد . برای مثال یک شرکت صنعتی تولید مواد شیمیایی می خواهد بداند ، بازارهای جدید برای محصولات آنها کدامند ، آیا رقبای جدیدی در حوزه تولید مواد شیمیایی مشابه پا به عرضه رقابت گذاشته اند ، فروشنده های مواد خام مورد لزوم شرکت کدامند و قیمت‌های آنها چیست . آیا همایش مرتبط با فعالیتهای آنها صورت می گیرد و سؤال دیگر اینکه آیا اطلاعات مربوط به آن را می توانند در اینترنت جستجو کنند .

اهمیت زبان انگلیسی برای کاربران اینترنت

چه بخواهیم ، چه نخواهیم زبان انگلیسی به عنوان یک زبان بین المللی و همچنین رایج ترین زبان دوم در دنیا مطرح است . این زبان با بیش از یک میلیارد متکلم (کریستال ۲۰۰۳) جزء لاینفک تجارت جهانی محسوب می شود . زبان انگلیسی علاوه بر اینکه زبان معمول ارتباطات تجاری ، سیاسی و اجتماعی است ، رایج ترین زبان در قلمرو اینترنت نیز می باشد بطوریکه اغلب سایت های مهم ، موتورهای جستجو و مراکز اطلاعاتی به زبان انگلیسی می باشند . فردی که در جهان اینترنت جهت ارتباط و بهره برداری اطلاعات گام می زند چنانچه زبان انگلیسی نداند راه زیادی نمی تواند برود . برعکس کاربری که بر دانش زبان انگلیسی مسلط است و متون مختلف انگلیسی را به راحتی درک می کند می تواند برای خود و یا مرکزی که برای آن فعالیت می کند اطلاعات گرانقدری را جمع آوری کند که باعث حیرت اطرافیان شود .

در ایران متأسفانه ضعف در دانش زبان انگلیسی در کلیه سطوح از جمله عوامل بازدارنده در جهت استفاده از این منبع با ارزش اطلاعاتی شده است . (صادقی، ۱۳۸۳؛ قاسمی، ۱۳۷۵؛ عصایی، ۱۳۸۳؛ مازندرانی، ۱۳۷۷) در کشور ما بسیاری کسان که در حوزه آشنایی با مهارتهای رایانه باعث شگفتی دیگران می شوند اما هنگامی که لازم شود اطلاعات ویژه ای را پیرامون موضوعی بدست بیاورند بواسطه‌ی ضعفشان در زبان انگلیسی در سطح یک مبتدی نزول می کنند . قطعاً مطلوب ترین وضعیت دارا بودن هر دو دانش رایانه و زبان انگلیسی است تا فرد بتواند با بکار گیری رایانه به جمع آوری اطلاعات مرتبط اقدام نماید .

رشته‌ی میان رشته‌ی بهره برداری اطلاعات اینترنت

رشته‌ی بهره برداری اطلاعات اینترنت در مقطع کارشناسی و به جهت تربیت کارشناسانی که بتوانند اطلاعات با ارزش در قلمرو اینترنت را جستجو کرده و بطور طبقه بندی در اختیار مراکز انتفاعی تولیدی و خدماتی قرار دهند طراحی شده است. در این راستا تلفیق ۲ رشته‌ی زبان انگلیسی و رایانه به همراه دانش طبقه بندی اطلاعات می تواند دست آوردی ایده آل در جهت ارائه شالوده این رشته‌ی جدید باشد. بنابراین یک دانشجوی رشته‌ی بهره برداری اطلاعات اینترنت جهت احراز مقام کارشناسی در این رشته می بایستی واحدهای زبان انگلیسی عمومی بعلاوه واحدهای مرتبط با دانش رایانه را بگذراند. جدول ۱ در ضمیمه واحدهای مربوط به این رشته را به تفکیک دروس اصلی، تخصصی و عمومی نشان میدهد.

دروس اصلی در بین کلیه رشته‌های گروه زبان انگلیسی مشترک بوده و مجموعاً ۶۸ واحد می باشد. در این میان دروس ترجمه همزمان یک و دو و درس ترجمه اسناد و مدارک به علت اهمیتشان به عنوان دروس اصلی در این گروه اضافه شده است. بطور کلی دانشجویان با این دروس علاوه بر یادگیری و کسب تجربه در مهارتها و زیر مهارتهای زبانی در مهارتهای ترجمه مکتوب و شفاهی، آزمون سازی، روش تحقیق و تدریس آموزش می بینند.

در دروس تخصصی با مجموع ۴۳ واحد دانشجویان با مباحثی که مستقیماً در ارتباط به حوزه کارشناسی آنها می باشد آشنا می شوند. این مجموعه را می توان به ۲ گروه دروس تخصصی زبان انگلیسی و علوم رایانه تقسیم نمود که مجموعاً ۶۸ واحد می گردد در بخش دروس زبان انگلیسی فراگیران با گذراندن دروس شناخت فرهنگ ملل با آداب سنن و روشهای هر ملت و قوم آشنا می شوند چرا که بخشی از عدم درک متون نه به دانش زبان بلکه به عدم آشنایی با مقولات فرهنگی دیگر کشورها مرتبط می باشد. در بعضی موارد توجه به بافت متن از پاراگراف گرفته تا اجزاء داخلی یک واژه همانند پیشوندها، پسوندها و ریشه ها و توجه به معنی آن می تواند فرد را به درک دقیق یک متن زبانی برساند اشراف به این دانش از طریق دروس ریشه شناسی، معنی شناسی، تجزیه و تحلیل کلام میسر می شود.

در بخش دروس تخصصی علوم رایانه دانشجویان جهت استفاده مناسب از کامپیوتر و نرم افزارهای مربوطه دروس مبانی کامپیوتر، کاربرد کامپیوتر در مدیریت، آشنایی با شبکه های کامپیوتری، آشنایی با مجموعه (Office) و آشنایی با نرم افزارهای کاربردی را می گذرانند. از آنجایی که کارشناسان این رشته عمدتاً از طریق اینترنت به بهره برداری اطلاعات می پردازند دروسی چون آشنایی با اینترنت و کاربرد آن، اینترنت پیشرفته، روش طراحی صفحات (Web) را می گذرانند.

یکی دیگر از مهارتهایی که این دانشجویان می بایستی به آن اشراف داشته باشند. طریقه طبقه بندی اطلاعات و ارائه آن به مدیران مربوطه جهت بهره برداری است. بدیعی است که ارائه اطلاعات در قالب ده ها صفحه چاپ شده از اینترنت برای مدیرانی که با ضیق وقت روبرو هستند معقول بنظر نمی رسد از این رو دروس آشنایی با مدیریت فایل ها و طبقه بندی اطلاعات ارائه شده است.

بخش دیگر مربوط به دروس عمومی با مجموعه ۲۴ واحد می باشد اغلب این دروس در میان کلیه رشته های کارشناسی دانشگاهها مشترک می باشد. تنها دروس تایپ فارسی و لاتین و درس اصول مبانی روانشناسی با توجه به نیازهای این رشته اضافه شده است.

بازار کار فارغ التحصیلان این رشته

در دوره ای که آنرا عصر ارتباطات می نامند ارزش اطلاعات در توسعه و درآمد زایی هر مجموعه صنعتی یا خدماتی مشخص می شود. در بعضی موارد خبر دار شدن به موقع از یک رویداد مهم می تواند تأثیری غیر قابل تصور ایجاد نماید و عکس آن بی خبر ماندن از اوضاع مرتبط روز می تواند موجب خراج شدن یک مجموعه انتفاعی از گردونه رقابت شود. بنابراین مجموعه های مختلف همواره در پی آنند تا اطلاعات مرتبط به مجموعه را بدست آورند و به نفع خود مورد بهره برداری قرار دهند. متأسفانه در اغلب این مراکز امر جمع آوری اطلاعات یا بطور غیر رسمی از طریق خود مدیران، منشی ها و یا دیگر افراد صورت می گیرد. در مراکزی که توجه ویژه به این امر دارند، کارمندانی ویژه برای این امر تخصیص داده می شود. اما اشکال اساسی در این است که این افراد غالباً از دانش لازم زبان انگلیسی جهت بررسی و جستجو و جمع آوری اطلاعات مربوطه برخوردار نیستند. از سوی دیگر ممکن است فارغ التحصیلان رشته های زبان انگلیسی برای این منظور در نظر گرفته شوند که مشکل این گروه عدم آشنایی تخصصی آنها با علوم مربوط به رایانه است. از این رو فارغ التحصیلان رشته بهره برداری اطلاعات اینترنت می توانند کاندیدای مناسب برای این پست مهم در هر مرکز صنعتی یا خدماتی باشند.

تقریباً تمامی مراکز به کارشناسان بهره برداری اطلاعات اینترنت نیاز دارند. مراکز تولیدی چون شرکت های تولید مواد غذایی، کالاهای صنعتی و پوشاک می خواهند بدانند بازارهای جدید برای ارائه محصولاتشان کدامند، چه کشورهایی تولید کننده مواد خام آنها هستند، چه رویدادها و همایش های تخصصی در حوزه فعالیت آنها صورت می گیرد. مراکز خدماتی چون شرکت های حمل و نقل، بیمارستانها، شرکت های هواپیمایی، ادارات پست و غیره نیز می خواهند از رویدادهای مرتبط با فعالیت خود آشنا شوند. مراکز فرهنگی هنری و دانشگاهی نیز در پی آنند تا بدانند همایش ها، سمینار های مرتبط چه وقت و در کجا برگزار می شوند، دیگر مراکز مشابه چه می کنند و آثار علمی با گرایش های آنها کدامند. در کلیه این موارد فارغ التحصیلان این رشته می توانند بطور مؤثر به جمع آوری اطلاعات پرداخته و آنها را بطور منظم و مفید در اختیار مسؤولین قرار دهند. این کارشناسان پس از مدتی کوتاه جزء لاینفک مجموعه می شوند و بواسطه ی تجربه عمل بهره برداری اطلاعات را سریعتر، دقیق تر و تخصصی تر انجام خواهند داد.

نتیجه گیری :

در دنیایی که دغدغهی اصلی دولتها اشتغال زایی برای جوانان است ، نهادینه کردن مقولهی کار آفرینی امری ضروری تلقی می شود . در این خصوص دانشگاه ها می توانند به عنوان یکی از اصلی ترین متولیان این امر بخصوص در زمینه طراحی علمی راه کار های کار آفرینی ، بستر سازی و تربیت نیروی متخصص ایفای نقش نمایند . یکی از فعالیتهای مراکز آکادمیک در این رابطه به روز کردن رشته های دانشگاهی و یا ارائه رشته های میان رشته ای می باشد . در این مقاله رشته ای بهره برداری اطلاعات اینترنت جهت ارائه کارشناسانی که بر آورده کننده نیازهای جامعهی صنعتی و تجاری ما در خصوص ارتباطات و جمع آوری اطلاعات می باشند مطرح شد . این رشته با آموزش متخصصین در زمینه های دانش زبان انگلیسی و کاربری رایانه و اینترنت کارشناسانی را تربیت می کند که می توانند اطلاعات باارزش موجود در اینترنت را برای بهره برداری هر مرکز جمع آوری کرده و بطور طبقه بندی شده در اختیار مسؤولین مربوطه قرار دهند . از آنجایی که این امر نیاز به توانایی بالا به زبان انگلیسی ، دانش رایانه و طبقه بندی اطلاعات دارد ، دروس تنظیم شده بدقت در هر یک از این حوزه های علوم انتخاب شده اند . لازم بذکر است که فارغ التحصیلان این رشته می توانند تقریباً در تمامی مراکز اعم از دولتی و غیر دولتی جذب شوند چرا که بهره برداری اطلاعات ضرورتی است با رویکرد ویژه ارتباطی . این گروه همچنین می توانند همانند دیگر فارغ التحصیلان حوزه زبان انگلیسی ، به لحاظ گذراندن واحدهای مشابه ، به اموری چون تدریس زبان انگلیسی ، ترجمه مکتوب و شفاهی بپردازند .

Archive of SID

منابع فارسی

- مازندرانی، سعید (۱۳۷۷)، بررسی کیفیت برنامه ریزی درسی دوره متوسطه با تاکید بر کتب درسی از دیدگاه متخصصان دفتر برنامه ریزی درسی (فیزیک، شیمی، عربی و زبان) سال سوم دبیرستان در استان گرگان»، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.
- قاسمی، پیوش (۱۳۷۵)، بررسی محتوای کتابهای زبان انگلیسی دوره راهنمایی بر اساس نظر دبیران و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان شهر شیراز در سال تحصیلی ۷۴-۱۳۷۵، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.
- عصایی فرهاد (۱۳۸۳)، آموزش زبان در ایران»، ماهنامه آموزش و پرورش، شماره چهار، صفحات ۸۱-۷۰.
- صادقی، آرام رضا. (۱۳۸۳)، بررسی مشکلات درس زبان انگلیسی دوره های راهنمایی و متوسطه استان سمنان، اولین کنفرانس بین المللی آموزش زبان انگلیسی در آسیا، بوسان.
- ملکی، بهاره (۱۳۸۴)، کار آفرینی در دانشگاه ها، روزنامه تفاهم، www.karafarini.ir/articleprint.asp.
- اخبار آموزش عالی (۱۳۸۶/۸/۱۷)، تدوین ۲۲۰ رشته بین رشته ای در حوزه علوم انسانی <http://nameh.irphe.ir/News> _Detail.
- روزنامه تفاهم (۱۳۸۴)، اینترنت و نگاه کارآفرینانه به آن، www.karafarini.ir/ir/articleprint.asp.

منبع لاتین

- Crystal, D. (2003). Cambridge encyclopedia of English language. Cambridge: Cambridge University Press.

ضمیمه

شرح دروس رشته بهره برداری اینترنت

دروس اصلی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ردیف	نام درس	تعداد واحد
۱	خواندن و درک مفاهیم ۱	۴	۱۴	اصول و روش ترجمه ۱	۲
۲	خواندن و درک مفاهیم ۲	۴	۱۵	ترجمه متون ساده	۲

۲	ترجمه متون تخصصی	۱۶	۴	خواندن و درک مفاهیم ۳	۳
۲	ترجمه اسناد و مدارک	۱۷	۴	دستور و نگارش ۱	۴
۲	کاربرد اصطلاحات و تعبیرات	۱۸	۴	دستور و نگارش ۲	۵
۲	اصول روش تحقیق ۱	۱۹	۲	گفت و شنود ۱	۶
۲	اصول روش تحقیق ۲	۲۰	۲	گفت و شنود ۲	۷
۲	ترجمه همزمان ۱	۲۱	۲	کلیات زبان شناسی ۱	۸
۲	ترجمه همزمان ۲	۲۲	۲	کلیات زبان شناسی ۲	۹
۲	نامه نگاری	۲۳	۲	درآمدی بر ادبیات	۱۰
۲	آواشناسی	۲۴	۲	نگارش پیشرفته	۱۱
۲	آزمون سازی	۲۵	۲	فنون یادگیری زبان	۱۲
۴	روش تدریس زبان	۲۶	۲	مقاله نویسی	۱۳
۶۸	جمع واحدها				

دروس تخصصی

تعداد واحد	نام درس	ردیف	تعداد واحد	نام درس	ردیف
۲	کاربرد کامپیوتر در مدیریت	۳۶	۲	شناخت فرهنگ ملل ۱	۲۸
۲	آشنایی با شبکه های کامپیوتری	۳۷	۲	شناخت فرهنگ ملل ۲	۲۹
۴	آشنایی با اینترنت و کاربرد آن	۳۸	۲	ریشه شناسی واژه ها	۳۰
۴	اینترنت پیشرفته	۳۹	۲	معنی شناسی	۳۱
۴	آشنایی با مدیریت فایل ها	۴۰	۲	تجزیه و تحلیل کلام	۳۲
۴	آشنایی با مجموعه Office	۴۱	۲	اصول و شرایط تجارت ۱	۳۳
۲	روش طراحی صفحات Web	۴۲	۲	اصول و شرایط تجارت ۲	۳۴
۲	آشنایی با نرم افزارهای کاربردی	۴۳	۳	مبانی کامپیوتر	۳۵

۲	طبقه بندی اطلاعات	۴۴			
۴۳	جمع واحدها				

دروس عمومی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ردیف	نام درس	تعداد واحد
۴۵	معارف اسلامی ۱	۲	۵۱	تربیت بدنی ۱	۱
۴۶	معارف اسلامی ۲	۲	۵۲	تربیت بدنی ۲	۱
۴۷	اخلاق و تربیت اسلامی	۲	۵۳	فارسی کارشناسی	۳
۴۸	تاریخ اسلام	۲	۵۴	تنظیم خانواده و جمعیت	۱
۴۹	انقلاب اسلامی و ریشه های آن	۲	۵۵	اصول و مبانی روانشناسی	۲
۵۰	متون اسلامی	۲	۵۶	تایپ فارسی	۲
			۵۷	تایپ لاتین	۲
			جمع واحدها		۲۴

جمع کل ۱۳۵